

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Ko-
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Samoobsodba.

Usta današnjega modernega sveta so polna svobode; a še nikdar ni bilo na svetu toliko terorizma, preganjanja in nasilnih persekucij kot v naših dneh. Na vseh koncih in krajih nastopajo propovedniki morale; življenje pa izkazuje čezdalej globokejši propad nemorale, zločini se množe in v slavošpevih se slave njih orgije. Vse povsod so se pojavili najradikalnejši evangelisti socializma in vstajenja človeške družbe; a celotno človeštvo grabi po repu zlatega teleta, družba pa se pogreza v blato in kaos in gine v nedoglednost...

Na las so podobne te razmere onim pred 1921 leti, predno se je izvršilo učlovenje Sinu božjega, ki je prišel, da reši človeški rod, da ga odtrga od goljufive zemeljske sreče in ga povede tja od koder je izšel: k Bogu. Prišel je in si poiskal revnih ribičev. Njim je razlagal besedo božjo, nje je navdušil za dobro, potom ubožcev, zatirancev je prenovil vesoljni svet in ga odrešil propasti. A tekoni stotletij so vstali novi preroki, pridigajoč svobodo: svobodo vesti, politično in gospodarsko, svobodo, ki je pustila človeku od prto pot v temno noč, svobodo brez priznanja Boga in njegove avtoritete, ne ozirajoč se na večnovejavne božje zapovedi. In kakor hudournik se je širilo svobodomiseltvo iz Italije, Francije, Anglije preko Nemčije v ostali evropski svet. Pri nas žanje stoprv svoje prve sadove in noče se mu še večjega razmaha.

Kdor pozna še vsaj približno kulturno-politični razvoj Evrope zadnjih dveh stotletij, bo moral priznati, da sta bila katoliška Cerkev in Kristusov nauk potisnjena daleč v ozadije, da je po vseh državah gospodovalo svobodomiseltvo: Tu popolnoma, tu več, tam manj, povsod pa odločilno. In vendar je bilo človeštvo od tili propovedane svobode brez vere v Boga baš tekoni zadnjih dveh stotletij tepeno tako neusmiljeno in porazno, da ga podobnega slučaja ne pomni človeška zgodovina. A danes je doseglo svobodnjaštvo vrhunec svoje skrajne doslednosti: Človek reži nad človeka, kakor pes na kost. Stavba človeške družbe se majo v temeljih. Vsi delajo grehe, a nihče ne mara prevzemati odgovornosti. Po najboljši izkušeni recepti svobodomiseltva vbrizgavajo bolnemu organizmu zdravilni serum, a truplo človeštva gnije naprej in propada. Morda se za kratek hipce pojavi v obupanih dušah močna nada, nato pa nastopi bridko razočaranje, ki gloda in grize in žene milijonske armade v obup, do norosti...

Kako dolgo še? — Svobodomiseltvo se je bilo razpaslo do gospodstva sveta. Božja previdnost je pripustila, da je vladalo človeštvo nemoteno dvoje stotletij povsod in brez bistvenih ovir. Imelo je odprto polje svobodnega razmaha. Razpaslo se je do skrajnega vrha, ki ga je moglo doseči iz svoje notranje moči. A danes, ko je doseglo zenit, propada v svoji popolni onemoglosti, kot gnije goba-deževnika, vznikla tekoni ene noči. Da! Svobodnjaštvo se je razbilo samo ob svoji nezmožnosti in se obsodilo. To, kar se godi na svetu danes, so še samo obupni sunki udov obešenca-samomorilca, ki je izgubil že zavest, okončine pa mu avtomatično opletajo po zraku.

In sedaj je prišel čas, ko se bo ozrlo človeštvo iz brezdanjega brezdnja proti nebu. Razgledalo se bo poлагoma in seglo po luči. Hitro je padalo, dvigalo se bo počasno. Lahko je šlo navzdol, na goro je strma pot. A cilj je jasen in lep: Naše odrešenje. Zato smo veseli trpinov, ki iščejo tolažbe v Njem, ki je dejal: »Pridite k meni vsi, ki ste obteženi!« In obteženo je danes človeštvo. Zato mora človeštvo k Njemu. — Prijatelj, pojdi in reci z nami: to besedo! Več velja kot ameriški dolar!

Invalidski zakon.

LDU Belgrad, 23. sept. (ZNU.) Ministrska konferenca za pretres invalidskega zakona, ki ga je izdelalo ministrstvo za socialno politiko, je začelo svoje delo. Na konferenci so zastopane invalidske organizacije in zainteresirana ministrstva. Upati je, da se bo dosegel sporazum med invalidskimi organizacijami in ministrstvom za socialno politiko, tako da se bo ta zakonski načrt že začetkom prihodnjega meseca predložil vladi in potem parlamentu.

Pribičević mora odstopiti!

Zahteve radikalcev iz Vojvodine. — Protičev vpliv raste.

Veliki Bečkerek, 24. septembra. (Izv.) Tukajšnji organ radikalne stranke piše, da je večina vojvodinskih radikalcev popolnoma nezadovoljna z zvezo radikalcev z demokrati in odbrava blagotvorno akcijo Stojana Protiča. Naštevajo vzroke, ki so privleli vojvodinske radikale do tega stališča in iskreno pozdravljajo nastop Stojana Protiča.

Belgrad, 24. septembra. (Izv.) V resoluciji, ki so jo sklenili radikali v Novem Sadu, se zahteva, da mora radikalni klub brezpogojno zahtevati demisijo Svetozara Pribičevića. To svojo zahtevo utemeljujejo z izredno slabimi razmerami v Vojvodini, ki jih je po njihovem mnenju zakrivila nesposobnost nekaterih ministrov — predvsem Pribičevića —, ki so favorizirali ne glede na krajevne razmere in potrebe svoje pristaše. Zahtevajo, da Pribičević tekom 15 dni poda svojo demisijo. V slučaju, da bi te njihove zahteve radikalni klub ne podpiral, bodo ustanovili lastni klub radikalnih poslancev iz Vojvodine.

Belgrad, 24. septembra. (Izv.) V radikalnem klubu vlada vedno večje razburje-

nje, nezadovoljstvo in neodločnost. Ultimatum vojvodinskih radikalcev je še bolj zmedel radikalne vrste in neodločnost je dosegla vrhunec. Posamezni člani radikalnega kluba dajejo javno duška svoji nezadovoljnosti in se odkrito izražajo za Stojana Protiča, katerega akcija stalno pridobiva na pristaših. To vedenje deluje na demokratske kroge naravnost uničujoče. Demokrati bodo ponovno zahtevali od Pašića, da se končno jasno izrazi glede Protičeve akcije in bodo zahtevali, da mora radikalni klub podati izjavo, da so vse vesti o spremembi kurza neutemeljene.

Belgrad, 24. septembra. (Izv.) Kakor vam je Vaš poročevalec že javil, je vest o Pašićevem odhodu zelo preplašila demokratske kroge. Na drugi strani pa so se hoteli okoristiti in so poskušali, da Pašić — oziroma ministrski svet — določi za svojega zastopnika za časa odsotnosti Svetozarja Pribičevića. Ker je ta njihova namera naletela pri radikalcih na odločen odpor, so odstopili od te kandidate. Pašića bo zastopal minister Marko Trifković.

Italija se sporazume z Jugoslavijo radi Albanije
Vpliv angleških kapitalistov.

LDU Zagreb, 23. sept. (ZNU.) »Večer« poroča iz Belgrada, da se smatra, da se bo g. Manzoni na sestanku z ministrskim predsednikom Pašićem dotaknil tudi vprašanja sestanka g. Pašića z it. ministrom za zunanje stvari Della Torretto, ker se v Ri-

mu o tem sestanku govori odkrito. Italija ima potrebo, da se o albanskem vprašanju sporazume z Jugoslavijo, ker je v zadnjem času naletela na Angleškem na odpor, ker so veliki angleški kapitalisti interesirani na albanskem vprašanju.

Kraljeva bolezen poslabšana.
Absolutistične želje demokratov.

Belgrad, 24. septembra. (Izv.) Brzljavna vest iz Pariza, da se je zdravje kralja Aleksandra poslabšalo, je napravila v političnih krogih zelo neugoden utis. Splošno so pričakovali, da se kralj vrne že 25. t. m. in da bo s svojo navzočnostjo vplival na pomiritev razburjenih duhov. V parla-

mentarnih krogih se govori, da bodo odgoditev kraljevega prihoda izrabili demokrati v to, da se ne skliče narodna skupščina. Lansirajo se vesti, da se sestane narodna skupščina šele 20. oktobra, med tem pa naj delujejo posamezne sekcije in zakonodajni odbor.

Kraljeva bolezen izboljšana.

Versailles, 23. septembra. Zdravstveno stanje kralja Aleksandra se je precej iz-

boljšalo. Kralj ni še zapustil sobe, pač pa ni več v postelji.

Nova stanovanjska
naredba.

LDU Belgrad, 23. sept. (ZNU.) G. Kurbegović, predsednik tretje sekcije zakonodajnega odbora in obenem poročevalec iste sekcije za stanovanjsko vprašanje je izdal poročilo o stanovanjskem vprašanju ki bo prišlo na pretres v eni prihodnjih sej. V tem poročilu je najvažnejše to, da se bosta obe stanovanjski uredbi (za Srbijo in Črno goro ter za nove kraje) spojili v eno in modificirali tako, da bo stanovanjsko vprašanje v vsej kraljevini urejeno po enem principu. Uredba bo precej izpremenjena ter bo šla posebno na roko zakupnikom in najemnikom, in sicer kar se tiče stalnosti najemnikov, kakor tudi glede najemnin. Po tem poročilu gre tudi za to, da se tudi lastnikom novih zgradb ne da prevelik razmah v izkoriščanju zakupnikov in najemnikov, dočim se ozira tudi na pravice lastnikov v toliko, da se ne bi onemogočilo zidanje novih zgradb. Vrednost izprememb te uredbe je v tem, da se pri reguliranju pravic najemodajalcev ozira posebno na siromašne najemnike.

UNIČENA MAŽARSKA LETALA.

Budimpešta, 23. sept. »Magyar Hirlap« poroča iz Miškovca: Včeraj je prišel italijanski častnik z mažarskim častnikom k delavnicam mažarske aeroplanske prometne delniške družbe in odredil na ukaz entente uničenje treh letal. Povelje se je izvršilo.

Medicinska fakulteta v
Ljubljani — ostane.

Zagreb, 23. sept. Novinski urad poroča uradno: »Hrvat« od 23. t. m. je zopet objavil vest, da se baje namerava iz finančnih ozir iz Zagreba v Belgrad preseliti gozdarska fakulteta, polovica zagrebske tehniške fakultete ter da se bo popolnoma odpravila celotna medicinska fakulteta v Ljubljani. Kakor smo pooblašeni objaviti, prosvetni minister kategorično dementira te vesti kot popolnoma izmišljene.

Uradniški zakon.

LDU Belgrad, 23. sept. (ZNU.) V ministrstvu za konstituantno in izenačitev zakonov se je pospešilo delo za dovršitev uradniškega zakona. G. Petrovič, kasacijski sodnik, ki ga je vlada dodelila za dotično delo v zakonodajnem odboru, mora ves zakonski načrt dogotoviti še v tekočem mesecu, prve dni meseca oktobra pa se bo potem sklicala anketa uradniških udruženj. Ko bo ta anketa oddala svoje mnenje, bo vlada sklepala o tem zakonskem načrtu in ga predložila zakonodajnemu odboru.

BOJI V ASERBEJDŽANU.

London, 23. sept. (DunKU) Reuterjev urad doznava od strani, ki je v stiku z Azerbejdžanom, da so se med aserbejdžanskimi boljševiki in ruski četami, ki stoje v Baku, vršili ljuti boji. Mrtvih in ranjenih je baje okoli 200.

Od Erfurta do Görlitza.

Nobena juha se ne je tako vroča, kakor se skuha in nobena politična stranka v praksi ne izvaja do pičice svojega programa, kakor ga je bila svečana proglasila ob svoji ustanovitvi, prenovitvi ali drugi važni priliki. Življenje je samovoljno in listi, ki ga drže za roge, da bi ga vodili, so večinoma prisiljeni, da tekajo v smeri, kakor hoče ono. Kdor tega noče, ostane zadaj ali ob strani ali pa ga življenje enostavno zdrobi in pohodi. Življenja željni zato popuščajo od svoje smeri in se prilagodujeje korakom življenja.

Ta stara in vsakdanja modrost se nam vsiljuje, ko čitamo poročila o sklepih zadnjega strankinega zbora nemške socialne demokracije v Görlitzu. Sedanjiki smo živeli v dobi, ko je tvorila socialna demokracija v političnem življenju narodov, najskrajnejšo levico — da ne upoštevamo anarhistov, ki so pa bili itak s socialno demokracijo v tesnem sorodstvu. Socialna demokracija, kolikor jo pomni sedanji rod, je izpovedovala erfurtski program, ki je proglašal neizprosno razredno stališče in poznal nasproti meščanski družbi edino-le boj do smrti. Nič kompromisov, nič sodelovanja ne v političnem ne v gospodarskem in celo ne v družabnem življenju — izobčenci tukaj, izobčenci tam. Vsi se še spominjamo, kako so socialistični poslanci v Avstriji, Nemčiji in drugod odklanjali vsako vdeležbo ob poklonitvah vladarjem, s kakšno zagrizenostjo so socialisti zastopali načelo, da socialisti ne smejo vstopati v vlade meščanskih režimov. Kako goreče so si socialisti privoščali krščanske socialiste, češ da so samo pripraga kapitalističnih strank in hlapci režimov, ker so odklanjali razrednobožno stališče in naglašali solidarnost vseh delavnih stanov človeške družbe. In videz je v mnogem pogledu klajal prav socialistom in položaj krščansko organiziranega delavstva je bil večkrat skrajno mučen, tako da so v krščansko-socialnih vrstah vztrajali le kremeniti značaji, do dna prežeti s krščansko mislijo. — Nič bolj ni prizanašala socialna demokracija nacionalističnim delavskim organizacijam, kjer so se pojavile.

A danes? Internacionalno načelo erfurtskega programa je šlo že začetkom svetovne vojne rakom zvižgat; vse socialistične stranke so se pridružile vojnemu gibanju vladajočih narodov. Ko je pa komunizem v Rusiji, ki so ga prvotno spremljale goreče želje celokupne socialne demokracije tako neusmiljeno diskreditiral radikalne teorije materialističnega socializma, so vodilne sile socialne demokracije celega sveta tem idejam pokazale hrbet in krenil v desno smer. Raje so žrtvovalle ednost delavskih vrst in večje ali manjše dele svojih pristašev — nego življenje. Socialisti so povsod šli v vlado z drugimi političnimi strankami in sklepali kompromise na vse strani. Proglasili so boj skrajnim socialističnim strujam in postali najgorečnejši preganjanci komunistov. Vse to so storili pod silo časa proti svojemu dotedanjemu programu, takorekoč nezakonito. Kako zelo pa so delali pri tem po mišljenju svojih pristašev, je pokazal strankin zbor nemške socialne demokracije v Görlitzu. Tu je večina 290 glasov proti 67 glasovom odobrila vdeležbo socialne demokracije na vladi kapitalističnega režima v Prusiji in s tem sankcionirala ves preokret socialne demokracije na desno. Görliški strankin zbor je zavrgel vsa temeljna načela in tudi vsa predanja socialne demokracije, in to s cinizmom, ki ga je ta stranka drugače uporabljala proti njej nasprotnim načelom in predanjem. Socialistični govorniki v Görlitzu so v svoji prilagodljivosti nasproti teku časa šli tako daleč, da so se norčevali iz socialističnih agitatorjev izza dvajsetih let. In vendar so ravno ti strastni agitatorji bili moč socialne demokracije, okrog njih se je zbirala zaslepljena delavska masa. (Mednje sta spadala pri nas n. pr. naša Kristana!) Nehvaležnost je torej tudi v socialni demokraciji plačilo sveta. Pa to le mimogrede.

Kar smo hoteli pibriti, je to: Socialna demokracija se je v Görlitzu tudi programatično izprevržla v navadno demokratično stranko, ki priznava sedanji družabni red in se mu v vsakem oziru prilagoduje. Od preje si je pridržala le protiverski kulturni program, ki ji je itak bil vedno hrb-

Širite svoj dnevnik „NOVI ČAS“.

tenica. Radovedni smo le, če ji bo večina delavstva tudi sedaj še verjela, da je ona edina poklicana zavetnica proletarskih koristi.

Zadružni kongres v Ljubljani.

Glavni Zadružni Savez (G. Z. S.) v Beogradu, ki je generalna zveza 12 zadružnih zvez v Jugoslaviji, ima 29. in 30. septembra v Ljubljani sejo upravnega odbora in drugo redno glavno skupščino. Zajedno z glavno skupščino se vrši tudi zadružni kongres, ki je to pot v Ljubljani, dočim je bil prvi v Beogradu, drugi v Zagrebu.

Dne 29. septembra ob 9. uri dopoldne je seja upravnega sveodboru G. Z. S., popoldne ob 3. uri pa se začne delo v sekcijah za pripravo resolucij za glavno skupščino odnoso na kongres.

Dne 30. sept. ob 10. uri dopoldne je potem glavna skupščina G. Z. S. in zadružni kongres v Akademskem domu poleg hotela Union. Po svršetku običajnega dnevnega reda glavne skupščine popoldne ob 3. uri se skupščina in kongres nadaljuje in bo na popoldanskem zborovanju nekaj za zadružništvo zelo važnih predavanj: 1. Miloš Stibler, šef kabineta v ministstvu za poljedelstvo, predava o pravem in gospodarskem položaju pokrajin kot temelju prehodnih odredb za skupni enotni zadružni zakon.

2. Predsednik Glavnega Saveza srpskih zemljoradničkih zadruga Mihajlo Avramović predava o poljedelskem kreditu.

3. Tajnik Zadružne zveze v Ljubljani Anton Kralj predava o varčevanju malega človeka in o oblikah varčevanja.

4. Predavanje o kulturi je poverjeno trem gospodom: Mihajlu Avramoviću, Stjepanu Juriću in Janku Lesničarju.

Volitve cenilnih komisij za napoved dohodnine.

Vodstvo SLS za Ljubljano je postavilo sledeče somišljenike za kandidate v te komisije:

Člani komisije:

Ivan Ogrin, stavbenik, Gruberjevo nabrežje štev. 8.

Jurij Moser, izvošček, Zeljarska ul. 4

Anton Medved, kletar, Frankopanska cesta 152.

Josip Zupančič, pis. ravnatelj, Galjeviča štev. 5.

Ivan Kraškovič, trgovec, Stari trg 22.

Ivan Srebot, čevljar, Ravnikarjeva alica štev. 15.

Njih namestniki:

Ivan Salamun, železničar v pok., Ulica na Grad 4.

Frane Pavlin, trg. sotrudnik, Poljanska cesta 10.

Frane Žan, mesar, Ambrožev trg 8.

Lovro Fleischman, nadrescijent fin. straže v pok., Cerkvena ulica 15.

Peter Bergant, knjigovodja, Gospodarska cesta 12.

Ivan Kranjc, čevljar, Vodnikova ul. 4.

Volitve se vrše jutri pri davčni administraciji na Bregu štev. 6 od 7. zjutraj do

5. popoldne. In sicer volijo črke A—K v I. nadstr., soba štev. 2; črke L—R v II. nadstr., soba štev. 3 in črke S—Z v II. nadstr., soba štev. 5.

Volitev je osebna in ustna. Vsak volivec naj prinese s seboj davčni nalog ali kako drugo izkaznico, da se z njo lahko legitimira. Volivno pravico ima vsak davkoplačevalec.

Naše somišljenike pozivamo, da se polnoštevilno udeležijo teh volitev.

PREPOVED ZVOZA V ZAKONODAJNEM ODBORU.

Beograd, 23. sept. Danes dopoldne je bila seja zakonodajnega odbora. Nadaljevala se je generalna debata o poročilu prvega odseka glede izpremembe in popolitve carinskih tarifov. Finančni minister dr. Kumanudi je pojasnil potrebo o izpremembi izvozne carinske tarife in o tem, da se mora dati vladi poblastilo, da sme odrediti prepoved izvoza tudi brez sodelovanja finančnega odbora. Dr. Voja Veljković je zastopal poročilo sekcije, da vlada more prepovedati izvoz v sporazumu s finančnim odborom. Finančni minister je v celoti zahteval, da se to sprejme, ker se s popuščanjem carine favorizira izvoz in se bo s tem popravila »taluta. V posameznih točkah se je vladni predlog v sekciji izpremenil v tem smislu, da se prepoved izvoza vladi obteži in da se mora odlok o prepovedi izdati v sporazumu s finančnim odborom. Prepoved izvoza se je dosedaj odredila iz več razlogov, n. pr. ker so gotove pokrajine bile pasivne in se je s prepovedjo hotelo vplivati na cene, da bi te pokrajine prišle do cenejših živil, ali ker so izvoz izkoriščali špekulanti. Izvoz se je prepovedal tudi radi suše, kar ni bilo upravičeno in je treba pri tem postopati oprežno. Zato more biti sodelovanje finančnega odbora samo koristno. V istem smislu so govorili tudi poslanci Dulibić, Ljuba Jovanović in Gjonović. Poslanca Kurbević in dr. Žerjav sta zastopala mnenje vlade. Z večino glasov je bilo v načelu sprejeto poročilo sekcije. Nato je odbor prešel na specialno debato. Stari naslov uredbe se je izpremenil tako-le: Zakon o izvozu in izvojni carinski tarifi. Ves zakon se je sprejel z malimi izpremembami. Seja se je zaključila ob 13.30.

AVTONOMIJA KARPATSKE RUSIJE.

Praga, 23. sept. Predsednik Masaryk je včeraj v Užhoredu po raznih pozdravnih nagovorih dejal med drugim: Kar se tiče avtonomije Karpatske Rusije, je to obveznost, katero nam nalagajo mirovne pogodbe in katere smo si mi naložili sami z ustavo. Mi bomo ostali mož beseda in politični voditelji raznih strank naj nas izdatno podpirajo. V mejah svojih ustavnih pravic bom storil vse, da bo Karpatska Rusija resnično svobodna. — Deputaciji madžarskega kulturnega društva je izjavil: Ni misliti, da bi Češkoslovaška republika zatirala katerikoli narod. Naša republika vrši svoje obveznosti, toda vpoštevamo tudi zgodovinske pogoje in nudimo vsakemu narodu svobodo kulturnega razvoja. Kdor stoji na tleh republike, je naš enakopravni in ljub sodržavljan.

MOBILIZACIJA NA MAŽARSKEM.

Budimpešta, 22. sept. Madžarski dopisni urad je od kompetentne strani pooblaščen izjaviti, da so vse vesti o mobilizaciji, ki trdijo, da so madžarska vlada ali

posamezne osebe odredile vpoklic k vojaškemu službovanju, brez vsake podlage.

Politični dogodki.

+ Demokratiški denuncijanti se pero! »Jutro« je priobčilo v obrambo ribniških JDSarskih denuncijantov cel uvodnik. Na zadnji strani pa priobčuje g. Slavko Plemelj članek, ki ga je treba malo korigirati. G. Plemelj trdi, da v ovadbi, radi katere je od vrhovnega poveljstva odšla preiskovalna komisija pod vodstvom podpolkovnika barona Klingspora, o dekanu Skubicu sploh ni bilo govora. G. Plemelj sam prizna, da se je v tem slučaju preiskava vršila proti Škulju. Radi preiskave proti Škulju je tudi g. Plemelj s komisijo prišel v Ribnico. Denuncijantom JDS v ribniški dolini — g. Plemelj ne taji, da bi bil to g. Merhar iz Dolenje vasi — se je posrečilo, da so Škuljevo zadevo spravili do vrhovnega armadnega poveljstva. Zato je umljivo, če v aktih, ki jih je g. Plemelj imel na razpolago, ni bilo imena dekana Skubica. — Ribniški JDSarji so pa pri ribniških vojaških oblasteh (major Weiss) dvakrat ovadili dekana Skubica. Ali g. Plemelj to ve, ali ne, je za stvar čisto vseeno. Prosili bi tudi g. Plemelja, naj nas ne ima za tako naivne, da bi si predstavljali, kako je on kot praporščak pri večerji pri notarju nalašč razporedil goste tako, da je slišal vse, kar so govorili podpolkovnik, major in drugi. Pri sodišču je bilo izrečno povedano od zaslišanih prič, da so se te reči o Škulju in Skubicu govorile po večerji. To je ena stvar! Druga je ta: »Jutro« hoče zadevo spraviti na stranpota s tem, da pravi, da Skubic in Škulj nista bila srbofila. Saj tega tudi nihče razum jedesarskih denuncijantov trdil ni! Dejstvo je, da sta se Skubic in Škulj potegovala za svoje ljudstvo proti vojaški objestnosti. Vsled tega sta bila oba črno zapisana pri vojaških oblasteh, ki so pošiljali za njima svoje jedesarske konfidente. In ti so nosili vojaški oblasti na nos, kako Škulj in Skubic odvrata ljudstvo od dajatev, in ju slikali kot srbofila. G. Plemelj sam je priznal v protokolu, da se mu je početje teh ljudi studilo. Tedaj, ko je pred sodiščem narekoval ta protokol, je imel g. Plemelj popolnoma prav. Za nas in za javnost so merodajne izpovedi pred sodiščem. Te pa — tudi Plemeljeva — govore glasno in ogorčeno obzobdo nad JDSarskimi denuncijanti. Če so slučajno priče, ki so med vojno skušale rešiti Škulja in Skubica, sami demokrati, je to le dokaz, da se še celo v JDS dobi poštenih ljudi, ki se jim gnusi divjanje lastnih strankarjev proti drugomislečim rojakom. To smo hoteli pribiti.

+ Vse za nove volitve! Včerajšnji »Narod« ponatiskuje iz sarajevskega »Jugoslovanskega Lista« tožbo nad sedanji nezdravimi razmerami v našem notranjem položaju in sklep, da nas morejo iz tega položaja izvesti le skorajšnje nove volitve. »Narod« se temu mnenju pridružuje. — V karlovškem »Ekonomu« se je za nove volitve oglašil tudi znani Stepan Začorac, ki je istotako mnenja, da nam morejo pomagati edino-le nove volitve.

+ Masaryk o vojnem posojilu. Predsednik Češkoslovaške republike Masaryk je te dni obiskal Bratislavo. Tu ga je izven programa med drugimi pozdravil v imenu

nemškega prebivalstva katoliški župnik Molnar, ki je predsedniku tolmačil nekaj najbolj perečih ljudskih pritožb in želja. Med temi je navedel zlasti tudi še vedno nerešeno vprašanje bivšega avstroogrskega vojnega posojila. Predsednik Masaryk je župniku Molnarju takoj odgovoril v iskrenem govoru, v katerem je rekel o vojnem posojilu: »V začetku, ko sem bival izven domovine, mudeč se na Francoskem, v Belgiji in Rusiji, sem bil proti plačilu vojnih posojil, ker sem videl blazno prelivanje krvi. Vrnivši se domov, sem se prepričal, da so bili ubožci in vdove pri siljeni podpisovati vojna posojila in še sedaj prihajajo k meni vdove in sirote uradnikov in iz vseh drugih krogov in tožijo, da so morali dati zadnji vinar. Ko sem to videl, sem si moral reči, da je plačilo vojnega posojila v interesu naših lastnih državljanov. Od takrat svetujem vsakemu finančnemu ministru, da naj potrebe pisovateljev vojnega posojila najboljšeje vpošleva. Prizadevam si resno in odkritosrčno, da se z vsemi državljani brez razlikke ravna popolnoma pravično.« — Naj bi si te besede predsednika Masaryka vzeli k srcu tudi v krogih naših državljanov!

+ Rumunska politika. Ministrski predsednik Avarescu je razpravljal v ministrskem svetu o političnem položaju in izjavil, da se ni dogodilo nič novega, kar bi upravičilo izpremembo politike. Vlada bo tudi še nadalje izvajala svoj program in se bo v parlamentu zavzela za reformo uprave in volilno pravico.

+ Ultimatum Mažarski. LDU Pariz, 23. septembra. (Havas.) Poslaniška konferenca je madžarskemu pooblaščenca izročila noto, v kateri se Madžarska pozivlje, naj Burško v kratkem izprazni, sicer bi bili zavezniki prisiljeni uporabiti prisilno sredstva.

+ Ameriške čete ostanejo v Porenju. LDU Pariz, 23. septembra. (Havas.) General Pershing je izjavil sotrudniku »L'Homme Libre«, da bo odpotoval v Porenje le zato, da bo pregledal ondotne ameriške zasedbene čete, ne pa zato, da bi se umaknile.

+ Socialdemokratski strankin zbor v Görtitzah. Te dni se vrši v Görtitzah strankin zbor nemških večinskih soc. demokratov. Duh, ki veje na njem, je odločno obrnjen na desno. Vsi govorijo in resolucije zahtevajo, da se soc. dem. ne sme odrediti udeležbe na vladi ob strani drugih velikih strank, katerih program se kolikor toliko približuje demokratičnim zahtevam socialistov. Ost je obrnena v prvi vrsti na levo: proti neodvisnim socialistom oz. komunistom, katerim očita izdajstvo nad socialno-demokratičnim programom. Za vdeležbo na vladi zahteva socialnodemokratska stranka od sovdležencev st. ank jamstvo v teh-le smerah: da se brani republika, da se demokratizira uprava, da se vodi zunanja politika v zmislu sprave med narodi in lojane izpolnitve mirovne pogodbe v mejah možnosti in da se bo končno v notranji politiki obsežno odpravila posest. — Krepko je podprl to politiko večinske socialne demokracije v Nemčiji češki delegat Nemec, ki je rekel, da velja sedaj vršiti politično in konstruktivno delo in končno obračunati s komunisti. Priznal je, da je kapitalizem zato mogel zopet tako predrzno dvigniti svojo glavo, ker so se delavske vrste razcepile.

+ Görtizki socialdemokratski strankin zbor je z 290 proti 67 glasovom spre-

Skopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J.

»Nasprotno!« je odvrnil Tis, »toda ura v zvoniku bije osem: Čas je, da za-uterkujeteva.«

»No?«

»Mislim, da bi vam topel požirek ne škodil, stric Jan.«

»Topla jed slabi želodec,« je zamrmral starec. »In poleg tega je šota tudi strašno draga.«

Med tem pa je postavil Tis lonec na mizo in dal stricu žlico v roko. Ta je pobrodil po loncu in pihal notri tako krepko, kot da se je bal, da bi se opekeli. Čeprav se je zdelo, da je vdihaval soparo nad jedjo z velikim ugodjem in slastjo, vendarle ni bila jed videti preveč okusna, saj je obstojala le iz tople vode, v kateri so plaval kosi črnega kruha.

Že po prvi žlici, ki jo je starec nesel v usta, je vprašal svojega druga očitajoče: »Tis, Tis, ne morem razumeti, kako moreš tako ljubiti sol?«

»Toda le pet zrn, stric Jan!«

»Toda kaj vidim tu? Mast? Mast? O, Bog, ali me hočeš na stare dni spraviti ob vse! Tis, Tis, to ni pravi!«

»Po krivici se razburjate,« je odvrnil prvi, »včeraj je Cecilija v loncu grela krompir in je tudi stopila velik kos masla.«

»Velik kos masla?«

»Saj bi lahko izumil lonec —«

»Ne, ne, prav je, da tega nisi storil!«

»Saj tudi nisem hotel; torej imamo vsled tega vendarle nekaj dobrega; sicer bi itak prišla mast ob nič.«

»Da, da, krivico sem ti storil, Tis! Priden fant si in če mi po smrti kaj preostane, te poplačam za tvojo skrbnost in naklonenost, bodi prepričan o tem!«

V tem trenutku je nekdo lahko potrkal na vrata. Čuti je bilo boječ, drhtav glas, ki je molil »oče naš.«

»Žena zidarja Jana,« je zamrmral Tis z nejevoljno in nestrpno kretnjo. »Še nikdar ni tu ničesar dobila in vseeno pride vsak dan sem. Kaj pomeni ta trdovratnost. Zdi se, da je podkupljena, le da bi me jezila.«

»Že spet?« je zaklical stric Jan, »dajati, vedno dajati in dajati. Vstani, Tis, in zapodi lenuša.«

Lahno so se odprla vrata in na prag je stopila uboga, izčrpana in izstradana žena, vodeča za roko deklico, ki je trepetala od mraza. Nič ni govorila, temveč nadaljevala molitev.

Tis je vstal in nad ženo grobo zakričal: »Ven, ven! Tu ne damo nič. Tako, kar tako v hišo, ha! Da bi kaj ukradli? Delat delat Ven, pravim, ven, brez odloga!«

Uboga žena se je okrenila in že hotela zapustiti negostolubno hišo. Toda, ali ker je bila prepočasna, ali pa iz zlobnosti jo je pahnil Tis z vso silo čez prag, deklico pa tako divje sunil v hrbet, da je mala padla v sneg in se spustila v jok. S plamenčimi očmi in svareča s prstom, je rekla mati: »To ti bo Bog poplačal, zlobnež!«

Toda Tis se ni brigal za njeno grožnjo, temveč je brezsrčno zaloputnil vrata za njo in se smehljaje vrnil k mizi. Oba moža sta se nekaj časa na vso moč zabavljala čez berače, prosjake in lisjake, nato pa

spet mirno nadaljevala svoj zajuterk. Stric je vprašal: »Kako ti tekne, Tis?«

»O, izvrstno, stric Jan! In Cecilija, ta nora ženica, pravi da je to pasja hrana!«

Iz njegovih oči se je dalo spoznati, da je izpregovoril namenoma ime Cecilija.

»Toda, Tis, ali nisi opazil, da brodi Cecilija vedno bolj na stranpota?« je pristavil starec, »postala je izbircna, zapravljiva...«

»Če sem opazil, stric Jan! Le redko govorim tu o njej, ker je vaša ljubljanka. Ona sme početi, kar se ji zljubi, je maslo, nosi lepe obleke, brezskrbno sežiga šoto, razdaja denar in tako dalje. Smilite se mi, stric Jan, in kar strah me je, če pomislim, kako zlo vam lahko še prinese vaša dobroščnost. Meni pa se še bolj smili ta uboga Cecilija, ki je zašla na tako slaba pota.«

»Koliko masla je še preostalo od prošlega tedna, kar si ga kupil?« je vprašal starec in se zamislil.

»Že pol funta ga je porabljenega,« se je glasil odgovor.

»Kaj, že toliko? Torej moram že spet pol srebrnega franka žrtvovati njeni zapravljenosti? O, Bog, o, Bog!«

»Jutri, da, stric Jan!«

Tis je s pritajeno naslado opazoval starca, kako je v obupu podprl glavo z rokama. Po obrazu mu je šinil neki poseben smeh in nadaljeval je:

»Da, verujte mi, ali pa ne, stric Jan, toda povem vam resnico. Mati Ann bo Cecilijo čisto pokvarila. Tam ji dajo rajslajše jestvine, ves dan gori pri njih, kot da hoče o hišo pokuriti, pri tem pa z avljajo čez nas, da bi jo odvrnili od nas. Da je

Cecilija vedno z doma in da se nosi, kot da bi vam rastli zlatniki iz dlani — vsega tega je kriva edinole vdova. Toda ti blnavski svetolizniki že vedo kaj delajo!«

»Toda, Tis, mati Ann je rečna; ko je umrl mož še pogreba ni mogla plačati. Ti pa govoriš o zapravljanju in trošenju. Ne razumem te!«

»Glejte, stric Jan,« je odvrnil drugi, »igrano potrlostjo,« ne morem vam zamolčati, že dolgo mi leži na srcu! Vrhutega me sili k temu tudi ljubezen, ki jo gojim napram svojemu dobrotniku...«

»Kaj pomenijo te mračne besede? Ti me plašiš...«

»O, saj imam tudi vzrok, ubogi stric Jan! Le poslušajte me in povem vam nekaj, kar vas bo navdalo s strmenjem. Toda, za božjo voljo, ostanite mirni in t. j. kajti če bi vas preveč potrl, bi si tega ne mogel odpustiti vse svoje življenje.«

»No? No?«

»Vi veste, stric Jan, da ima mati Ann sina?«

»Da to je mali Bart, ta tatinski cigani, ki je pre e, ko tu, še ni bilo ograje, vedno kradel jabolka. Stavim glavo, da bo, ko postane starejši, prišel še na vislice.«

»Pa od tega je že dolgo. Zdaj pa je deček postal mladenič in snuje stvari, ki niso za las boljše. V nedeljah pa tudi med tednom — kadar se mu pač nudi prilika, se poda v krčmo, pije cele steklenice piva, prepeva, pleše in se divje smeje in je vso povsod, kjer pojo ono neumno pesem: »Zivi veselje!«

»To je sramota! In kaj pravi mati Ann?«

(Dalje.)

Vel predlog strankinega predsedstva, da more v danem slučaju v zvezi s strankami, ki stoje na stališču republikanske ustave, iti v vlado. Ta sklep je bil višek zborovanja. Gre pa pri tem v prvi vrsti za sestavo nove vlade na Pruskem, ki naj bi jo tvorili socialnodemokratska in nemška ljudska stranka. Le tej drugi pripada tudi znani velekapitalist Stinnes. O njem je izjavil na zborovanju bivši socialistični državni kancelar Müller, da še dolgo ni najhujši med nemškimi veleindustrijalci. Tako sili dnevna politika nemško socialno demokracijo, da dela kompromise tudi z najrazvitejšimi kapitalisti.

Dnevni dogodki.

— **Naročnikom »Naše Moči«** sporočamo, da s 1. oktobrom izide »Naša Moč« kot tednik. Ker mora uprava »Naše Moči« v tiskarni vedno sproti plačevati, zato jo je mogoče naročnikom redno dostavljati, če pošiljajo tudi naročniki naročnino redno. Res je, da mora včasih tudi kak redni naročnik trpeti zaradi nerednih, kakor n. pr. minuli mesec. List bo izhajal v prijetnejši in lažji obliki, dokler se čitatelji ne navadijo na resnobnejše strokovne članke.

— **Preganjanje delavstva v Belgradu.** Belgrajska policija je izdala naredbo, da morajo vsi delodajalci svoje delavce in delavke zglasevati na policiji in uvesti delavske knjižice. Socialistična delavska stranka sklicuje vsled tega dne 25. t. m. velik protestni shod.

— **Letošnja letina.** Iz Belgrada poročajo: Stanje setve in vpliv vremena na poljsko kulturo je v prvi polovici meseca septembra tole: Vreme je zmerno z malimi padavinami. Lepo vreme dobro vpliva na dozorevanje kornu, sadja in grozdja. Pridelek kornu večina zaradi suše ne bo ugoden. Tobak je dober, kar je bilo vreme za dozorevanje povoljno. Repa in sladkorna pesa bosta dali dober pridelek. V vinogradih in sadnjakih se vrši trgateg. Trgatev bo dobra in pridelek bo izvrstne kakovosti.

— **Državna posredovalnica za delo.** Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 17. septembra 1921. dela 195 moških in 123 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 222 moških in 138 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 352. — **Promet od 1. januarja do 17. septembra 1921.** izkazuje 24.622 strank in sicer 12270 delodajalcev in 12.352 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 7150. — **Dela iščejo: pisarn. moči,** rudarji, kovinarji, krojači, šivilje, čevljarji, natakariji, natakarike, hot. sobarice, strojniki, kurjači, dninarji, dninarice, zidarji, trgov. pomočniki, prodajalke, vzgojiteljice, bolniške strežnice, vajenci, vajenke itd. — **V delo se sprejmejo:** Elektromonterji, ključničarji, krojači, šivilje, tesarji, zidarji, čevljarji, usnarji, mizarji, šteparice za čevlje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— **Nov lovski zakon.** Ministrstvo za kmetstvo in rube je izdelalo načrt lovskega zakona, ki bo veljal za vso državo.

— **Uprava državnih monopolov** je dala izdelati novo emisijo meničnih golic, ki bodo veljale za vso državo.

— **Kako se pojejo državne himne?** Dopisni urad poroča: Čule so se pritožbe, da nekatera pevska društva povodom raznih svečanosti pojejo samo eno himno ter na ta način izzivajo protest ostalih, katerih himna se ni pela. Umetniški oddelek ministertva prosvete je odločil, naj se opozore vaa pevska društva, naj pojejo dotlej, da se izda definitivna odločitev glede državne himne, po eno kitico od vseh treh himen, srbske, hrvatske in slovenske, kakor je to običajno, kadar se himne svirajo.

— **Grofi znajo.** Madžarski grof Majlath bi bil rad dobil domovinsko pravico v Jugoslaviji — seveda ne iz jugoslovanskega patriotizma, ampak zaradi gmočnih koristi. Stvar je dobro izpeljal: Podpisal je pri jugoslovanski banki milijon kron državnega posojila, nakar ga je občina Donji Miholjac izvolila za častnega občana. Občinskim možem se pa stvar ni obnesla, ker je oblast sedaj občinski zastop razpustila. Grof Majlath se očitno ni obrnil na pravi naslov.

— **Duhovniški naraščaj na Češkoslovskem.** Kakor poročajo katoliški listi, je na Češkoslovskem opaziti velik preokret v dosedanjem pomanjkanju duhovniškega naraščaja: V duhovska semenišča se oglašajo vedno več mladih mož, a kromerizko semenišče je letos tako prenapolnjeno, da morajo vse nove prosilce odklanjati. Blagoslov odpadniške preizkušnje!

— **Umrl je v Hrv. Zagorju** veleposlanec Dragotin pl. Pisičič, osebni prijatelj Ante Starčevića in mnogoletni poslanec v hrvatskem saboru.

— **Obupni klic ruskih mater.** V Pragi izhajajoči ruski list »Ogni« priobčuje pretresljivo prošnjo ruskih mater, naj dobijo ljudje vzemo k sebi njihove otroke in jih

rešijo strašnega pogina. Zase, pravijo matere, ne zahtevamo ničesar, ker vemo, da za nas ni pomoči. Me se bomo sitile s pogledom na kosce kruha, ki ga bomo v duhu gledale v rokah naših otrok, nam bo toplo ob zavesti, da so naši otroci v topli sobi, bala se ne bomo ničesar, vedoč naše otroke na varnem. — Pred tremi meseci so dospeli iz Rusije prvi obupni klici, a Evropa in Amerika se še vedno samo posvetujeta, pod kakšnimi pogoji bi bili voljni pomagati umirajočim milijonom ruskega ljudstva. Ruska zima je na vratih in izključeno je pač, da bi kdo rešil mraza in glada le enega ruskega otroka. Nad barbarstvom Evrope, ki brezbržno gleda umiranje Rusije, se mora zgražati vsakdo, ki je še pošten.

— **Zakon o odvetnikih in odvetniških kandidatih.** V ministrstvu za pravosodje je izdelan zakonski načrt o odvetnikih in odvetniških kandidatih za vso kraljevino. Ta načrt se je predložil v oceno vsem sodiščem, vsem društvom sodnikov in odvetniškim zbornicam.

— **Vojne doklade delavstva državnih monopolov.** Belgrajske »Socialističke Radničke Novine« poročajo, da je vprašanje vojnih dnevnic monopolskega delavstva rešeno in da se dnevnice izplačajo v štirih obrokih. Z izplačevanjem se začne v kratkem.

— **Otežkočeno potovanje v inozemstvo in trgovske zbornice.** Vse trgovske in obrtne zbornice so se obrnile na ministra za trgovino in industrijo, da bi se ukinita naredba vojnega ministra, s katero se prepoveduje izdajanje potnih listov za inozemstvo za vse one osebe, ki v tekočem in prejšnjem letu niso vstopile v vojsko. S tem je najbolj prizadet trgovski svet, ki mora radi svojih poslov potovati v inozemstvo. Smatra se, da bo vojni minister storil vse, da se trgovcem olajša potovanje v inozemstvo.

— **Še pettisoč Wranglovcev dobimo.** Iz Belgrada poročajo, da je došla nova prošnja generala Wrangla, v kateri prosi, naj bi naša država dala zatočišče še 5000 možem njegove armade. Vlada 'bo tej prošnji po vsej priliki ugodila; 3000 Wranglovcev bo zaposlilo prometno ministrstvo pri gradnji novih železnic.

Ljubljanski dogodki.

lj Vabila k županski volitvi, ki jih pošilja magistrat, imajo naslednje besedilo: Izredna seja novoizvoljenega občinskega odbora, ki je bila na podlagi razpisov pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve, z dne 11. avgusta 1921, št. 22.779, in z dne 10. sept. 1921, št. 26.321, sklicana za soboto, dne 17. sept. 1921, in se je morala radi odsotnosti treh občinskih odbornikov preložiti, vrši se v sredo, dne 28. septembra 1921, ob 5. popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: Volitev župana. Občinski svetovalci se vabijo, da se te seje zanesljivo udeležijo ter se opozarjajo na § 45. veljavnega občinskega volilnega reda, ki določa sledeče: »K tej volitvi, katero je izvršiti pod predsedstvom po letih najstarejšega občinskega odbornika, je proti dostavnici povabiti vse člane občinskega odbora z dodatkom, da tisti, ki brez veljavnega izgovora ali ne pridejo, ali pred končano volitvijo odidejo, izgube svoj odborniški posel in tri leta ne smejo biti izvoljeni ter da vrhutega na občinsko korist plačajo globo, katero sme občinski odbor naložiti do 500 kron. Zoper kazensko razsodbo ni dopuščena nobena pritožba.« Mestni magistrat v Ljubljani, dne 24. septembra 1921. Županov namestnik dr. Zarnik l. r. — Stališče k temu smo zavzeli že včeraj. Ugotavljamo le, da te seje ne sklicuje najstarejši svetovalec, kakor je določeno v postavi, marveč magistratni uradnik. Konstatiramo dalje tudi to, da najstarejši občinski svetovalec g. ravatelj Je glič ni bil od g. dr. Zarnika ne vprašan za svoje mnenje, ne informiran o odloku vlade, ne od kogarkoli pozvan, naj skliče sejo. To le ugotavljamo, da se ob obračunu ne pozablja Saj računov bo veliko in veliko bodo znali.

lj **Žrtev človekoljubja.** Po kratki in mučni bolezni je preminul včeraj v Spodnji Šiški v starosti 20 let načelnik telovadnega odseka »Orla« g. Ivan Plevelj, slušatelj tehnike v Ljubljani. Ob priliki reševanja imovine pogorelec v Klečah se je tako močno prehladil, da je bila kljub izredno krepkemu zdravju in telesni moči vsaka človeška pomoč izključena. Rajnik je bil vzor mladeniča. Priljubljen povsod in spoštovan od vsakogar brez razlike političnega prepričanja. Za rajnikom ne bodo žalovali ob prerani gomili le njegovi svojci in prijatelji, temveč vsak, kdor ga je poznal in imel priliko z njim občevati. Zlasti ga bodo pogrešali člani telovadnega odseka »Orla« v Spodnji Šiški, katerim je bil zvest in dober načelnik ter vedno najodkritosrčnejši prijatelj. — Drugi Ivan, ločimo se sicer telesno, a Tvoj duh bo živel med nami in nas vspodbujal k delu za povzdigo krščanske misli, kateri si ostal zvest do zadnjega dihla. Čast Tvojemu spominu — na svidenje nad zvezdami!

lj **Zanimiva pravda.** G. Milan Plut je v »Domovini« 5. jan. 1920 napadel inž. Gustinčiča kot protidržavnega. Gustinčič je Pluta tožil. Plut je 9. marca 1920 dejal pri preiskovalnem sodniku, da je bil članek objavljen z njegovo vednostjo. Dne 9. okt. 1920 pa je rekel, da članka pred objavo ni bral. Dne 23. sept. 1921 je izjavil, da je prvi govoril resnico, drugič pa ne in da nastopi dokaz resnice. Ta se mu pa ni posrečil, Sodnik Potrato je dejal, da je Plutov zagovor »cigu-migu« in ga je obsodil na 800 K globe, ali na 40 dni zapora ter da mora razsodbo objaviti v »Domovini«.

lj **Dr. Pipenbacher** je imenovan ravnateljem realne gimnazije.

lj **Predžen rop.** Na Jurčičevem trgu so vdrlili neznani tatovi v trgovino Strniša in odnesli skoro celo zalogo čevljev ter jo popihali hitrih nog. Upamo, da jih bodo nosovi detektivov doleteli prej kot pete.

lj **Ogenj.** Včeraj dopoldne je pričelo reti na podstrešju Souvanove hiše. Hišni stanovanalci so ga o pravem času z veliko težavo pogasili in omejili. Gasilci so prišli šele čez pol ure. Pripravljeni so bili a Turkovih hlapcev ni bilo doma, in ko so konji prišli, seveda že veliko prepozno, so imeli svoje muhe. Gasilci bodo dobili seveda — nos, g. Turk pa lep prispevek za svoje konje.

lj **Pri požaru** v Sovanovi hiši je padla delavcu Josipu Plutu na glavo opeka in ga težko poškodovala. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico.

lj **Krompir za mesto Ljubljana.** Stranke se opozarjajo, da se začasno ne sprejema nobenih naročil več za krompir, da zamore mestni magistrat odpraviti dosedanja velika naročila. O nadaljnjem sprejemanju naročil se bo občinstvo pravočasno obvestilo. Cena krompirja je vsled velikih proizvodnih stroškov 3.60 K kg.

lj **Razne tatvine.** Dne 17. septembra 1921 je bilo Ivanu Rubežnik iz Viča iz veže v hiši na Rimski cesti št. 16 ukradeno kolo znamke Gorec, vredno 3200 K. Kolo je črno pleskano, ima ravno balanco s črnimi celuloid-držali. Tatvine je sumljiv neki 18—20 let star mestno oblečen mož, ki se je odpeljal z njim po Rimski cesti proti Valvazorjevemu trgu. — Dne 8. t. m. popoldne je bilo vlomljeno v hišo posestnika Vida Svete v Pijavi gorici, okr. Ljubljana, in sledeče pokradeno: 1 srebrna amerik. težka žepna ura z vrezanim imenom »Vida Svete«, 3 srebrne verižice, 1 srebrna dolga ženska verižica, 2 poročna zlata prstana, 1 srebrni francoski frank za 5 frankov, 2 srebr. franka po 1 frank, 1 srebrni amer. dolar in 4 kom. po 25 cent, nadalje 1 hlače in 1 suknjič. Skupna škoda 6000 K. — Dne 11. septembra zvečer je bila ukradena v Zvezdi Jakubu Grmu srebrna žepna ura z verižico, vredna 2000 K. Ura je znamke »Adler« z enim pokrovom, ima pozlačene kazalce in je na eni strani nekoliko vsled padca udarjena. Verižica je srebrna z navadnimi členi in ima obsek Marije Terezije tolar. — Dne 12. sept. 1921 dopoldne je bila Luciji Jelčič, stan. v Vižmarjih 14, v Ljubljani na Vodnikovem trgu ukradena črna usnjata denarnica z vsoto 350 K. Tudi ni izključeno, da je Jelčič denarnico izgubila. — Dne 10. septembra ob 9. uri je bila branjevki Mar. Kalan iz Stare Loke v Ljubljani na Vodnikovem trgu iz žepa ukradena rujava usnjata denarnica z vsoto od 3000 do 4000 K gotovine. V denarnici se je nahajal tudi prejemni listek od tvrdke Jos. Reich za možko obleko, glaseč se na ime Franc Dolinc iz Stare Loke. — Dne 17. septembra ob pol 10. uri je bila posestnici Petri Zigon iz Z. Šiške na Vodnikovem trgu iz ročne torbe ukradena črna usnjata denarnica z vsebino približno 310 kron.

Naša društva.

d **Bratom-Orlom!** Umrl je načelnik šišenskega Orla, br. Plevelj Ivan. Pogreb bo jutri v nedeljo 25. septembra iz Sp. Šiške, Maurerjeva ul. št. 213, ob 4. uri popoldne na pokopališče v Dravljah. Prosimo zlasti vse ljubljanske pa tudi okoliške odseke, da se pogreba kolikor mogoče največ udeležijo. Zbirališče za brate v krajih pred ljudsko šolo v Sp. Šiški. — Predsednik.

d **Skupno zborovanje »Razora«** se vrši — danes ob pol 19. uri v čitalnici Jugoslovanske tiskarne. Pridite gotovo vsi člani, da si damo smernice za novo delo. — Predsednik.

d **Odborova seja »Razora«** danes odpade, ker ni lokala. — Predsednik.

d **Predsedstvo Ljudskega odra** ima danes ob 18. uri v navadnih prostorih važno sejo. — Upravnik.

ZVEZA NARODOV.

Zeneva, 23. sept. Tretja komisija (razoroževanje) je odklonila z glasovi velešil proti glasovom nevtralnih držav predlog lorda Cecila, ki je zahteval, naj se na prvi junij 1922 skliče mednarodna konferenca za obravnavanje vprašanj zasebnega proizvodnje in trgovine z orožjem. Konferenca je sklenila na predlog Italije, naj se ta

konferenca sestane v najkrajšem času na dan, ki ga bo določil svet zveze narodov. V razpravi te zadeve je došlo do ostrih spopadov med lordom Cecilom in zastopniki Anglije in Francije.

ČEŠKOSLOVASKA IN AVSTRIJA.

Dunaj, 22. septembra. »Politische Korrespondenz« piše: Kakor je znano, je bilo pri sestanku v Hallstadtu sklenjeno, da se bodo razgovori, ki sta jih tamkaj začela češkoslovaški minister zunanjih poslov in avstrijski zvezni kancelar dr. Schober, nadaljevati na sestanku, ki naj se določi v roku meseca dni. Pogajanja o kraju in času tega sestanka so dovedla do tega, da se sestaneta imenovana državnik jutra dopoldne na češkoslovaški meji.

NOVA BAVARSKA VLADA.

Monakovo, 22. septembra. »Korrespondenz Hoffmann« javlja: Na sinočnji seji deželnega zbora je ministrski predsednik grof Lerchenfeld predložil listo novega ministrstva. Lista vsebuje nastopna imena: Ministrski predsednik, minister za zunanje posle in pravosodni minister grof Lerchenfeld, notranji minister dr. Schwyer, minister za uk in bogočastje dr. Matt, finančni minister dr. Krausneck, poljedelski minister Wutzelhofer, minister za trgovino, industrijo in obrt Hamm, minister za socialno upravo Oswald. Bavarska osrednja stranka nima v ministrstvu nobenega člana ter izstopi iz koalicije. Proti tej sestavi ministrstva ni bilo ugovora od strani deželnega zbora.

GRAŠKI VELIKI SEMENJ.

Gradec, 24. septembra. Ob navzočnosti zveznega predsednika dr. Hainischa, več ministrov in podkanclerja dr. Breiskega je bil danes v sejni dvorani deželnega zbora slovesno odprt graški veliki semenj. Po nagovorih predsednika Einspinnerja, župana Muchitscha in deželnega glavarja dr. Rintelena je povzel besedo zvezni predsednik dr. Hainisch in osvetlil val gospodarsko, etnično in politično važnost velikega semnja, ki dviga samozavest in kaže, da so Avstrijci delaven narod in da delati ne samo znajo, ampak tudi hočejo. Predsednik je dejal, da se more Avstrija le tedaj dvigniti, ako se njeno narodno gospodarstvo razvija. Govornik se je zahvalil vsem, ki so si stekli zaasluge za prireditve velikega semnja in je nato otvoril razstavo. Pri teh besedah je bilo s Schloßberga oddanih 11 topovskih strelav. Gostje so se nato v avtomobilih odpeljali na razstavišče.

Gospodarstvo.

== **Za svilarsko industrijo.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo večji kredit za pospeševanje svilarske industrije.

Unutarnji državni zajam kao štednja. Centralna uprava Sindikata Novčanik zavoda kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca za investicioni zajam 1921 nam pošilja: Blagostanje kako pojedinaca, tako i čitavih naroda nije samo posledica marljivosti i rada, nego još više posledica štednje. U radiše svega biše — u štedišje još i više — veli i naša narodna riječ, a tako čista i jest. Dobro je naime dok je čovjek zdrav, dok može da radi i ima prilike da zaraduje, ali se često puta desi, da su prilike takove, da uz najbolju volju ne može da radi ni onaj, koji je željan rada. Ili opet naidje bolest ili kakva druga nedaća, koja čovjeku onemogućuje, da radi i privredjuje. I tada onaj, koji živi bez računa, to jest, da sve potroši koliko za radi, pada u bijedu, koja zna često da dovede i do stranputica i dalekosežnih posljedica. Naprotiv onaj, koji šteti stavlja jući na stranu za nepredviđenu nevolju makar i najmanji iznos, sakupit će s vremenom već lepu svotu, pa ako i ne dodje u nevolju, uvijek će mu ova uštedjevina dobro doći.

Prije rata bio je smisao štednje i u našem narodu prilično uvrježen. Došao je međutim rat, a s njime i skupoca te razne poteškoće, pak se stalo da šteti sve manje. A to ne valja. Unatoč tomu, što je skupoca doista velika, baš danas je prilika za mnoge da štede, jer uslijed bezvrijednosti novca kola on u velikim količinama, pak uz malo samoprijedora i uskraćenosti raznih ličnih uživanja, bez kojih se može da bude, može svaki, da svakog mjeseca stavi nešto na stranu, te se za čas skupi lijepa svota. Vrijednost njezina ako možda i nije danas bogzna kolika s vremenom, kad se prilike srede i vrijednost novca poraste, biti će znatno veća i reprezentirati će kud i kamo veću kupovnu snagu.

Državni unutarnji investicioni zajam, koji se baš ovaj cijeli mjesec upisuje kod svih naših novčanik zavoda i banaka jest kao stvoren za štednju.

Prije svega u taj zajam uloženi novac sigurnije je nego da je i gdje drugdje uloženo, jer za njeg garantira država sa cijelim svojim autoritetom i imanjem. Još je pose-

bice on osiguran zalogo (hipotekom) svih objekata u koje će se taj zajam odnosno njegovi dijelovi utrošiti. Što je pak od svega najvažnije i što bi trebalo da bude policajem za sve koji štede, da svoj novac dadu za upis ovog zajma, jest njegovo **po-voľno ukamčenoje**. Dok danas banke i ini novčani zavodi daju na uštedjevine ka-mate od 4 do 5 postotaka a često još i manje, ovaj zajam kroz čitavo vrijeme dok traje nosi **potpunih sedam postotaka**, i to čistih, bez ikakvih odbitaka, taksa i opo-rezovanja, to ne samo danas i momentano, nego i buduće. To su dakle takove pred-nosti, koje niti jedan drugi zavod niti iko drugie može štediti da pruži. — Dodje-li pak čovjeku do nevolje, pak je prinu-djen, da dio svoje uštedjevine utroši — i opet mu državni investicioni zajam pruža prednosti, kojih drugdje nema. On može taj zajam založiti (lombardirati) tako da će

na nj dobiti $\frac{3}{4}$ one svote, na koju založeni zajam glasi i na taj putem zaloga učinjeni zajam plaćat će samo do 6 % kamata, dok mu njegova obveznica državnog zajma nosi 7 % kamata od cijele svote, na koju glasi, pak je s te strane na profitu.

Komu god je dakle stalo do racionalne štednje, taj ne će ni čas častiti, da potpiše državni investicioni zajam, jer pomaže sebi, pomoći će i državi.

— **Državno posojilo.** Dopisni urad de-želne vlade za Slovenijo nam poroča: Svo-je prihranke naloži vsakdo najbolje v dr-žavnem investicijskem posojilu, ker nosi 7 odstotkov. Pri nobenem denarnem zavodu se vloge ne obrestujejo tako visoko, temveč kvečjemu po 4 ali 4 in pol odstotka. Fi-nančni minister je razpisal to državno po-sojilo v znesku 500 milijonov dinarjev ali dveh milijard kron, da se s podpisanim de-narjem izboljša naš promet, kar je tako ze-

lo potrebno. Naše železnice zelo slabo funk-cionirajo; naše ceste niso ravno v najbolj-šem stanju in rečna plovba tudi ni na vi-šku. Vsled teh hib zastaja naš promet ved-no bolj in bolj, in posledice se vsak dan bolj občutijo. Manjka lokomotiv in vozov, manjka nam ladij. Blago zastaja, ker se ne more prevažati v kraj, kamor je namenje-no, in se kvari in leži, namembnik pa čaka na blago in ga ne more razpečati. To vse ustvarja vedno večjo draginjo, pod katero ječe vsi sloji prebivalstva. Ker pa država iz tekočih dohodkov ne more kriti stroškov za izboljšanje našega prometa, zato se obrača do prebivalstva s pozivom, naj pod-piše državno investicijsko posojilo, ki je namenjeno izključno le za izboljšanje na-šega prometa. Ako se naša prometna sred-stva izboljšajo, in s tem zagotavlja živah-nejši in rednejši promet, potem bodo imeli od tega koristi vsi sloji naše države in prva

blagodejna posledica bo, da se bo naša va-luta, ki je ravno sedaj dosegla tako niz-kečaj na inozemskih borzah, hitro opomog-la in dobila ono kupno silo, ki ji gre po našem naravnem bogastvu. Zato naj nihče ne z-mudi te ugodne prilike in naj svoje pri-hranke naloži edino le v 7 odstotnem dr-žavnem investicijskem posojilu, ker ima na eni strani to prednost, da mu naloženi ka-pital nese najmanj 3 odstotke več kot dr-god, na drugi strani pa s podpisovanjem posojila pomaga izboljšati naš promet in tem tudi našo valuto in pripomore k blagostanju in konsolidaciji naše mlade države. Kdor namerava podpisati posojilo, naj se podviza, ker ima le še par dni časa.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Vplačana delniška
glavn. K 30,000.000.

SLOVENSKA BANKA

Telefon štev. 567.
Ček. račun 12.205.

Obrestuje najugodnejše
vloge na knjižice in v tekočem računu.

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.

Izvršuje vse
bančne posle najkulantneje.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 38/I
(začasno v prostorih Zadružne zveze). Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK.

Ekspozitura: BLED. — Interesna skupnost s: Sveopčo Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vred-nostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Poštni ček. rač. št. 11.323.
Telefon štev. 54.

Marijin trg štev. 8.

r. z. z. o. z. v LJUBLJANI.

Sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po Hranilne vloge se izplačujejo brez odpovedi — Hranilne vloge z od-povednim rokom se obrestujejo po dogovoru.

Denarni promet v lanskem letu: 128,000.000 kron.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Jugoslovanski kreditni zavod

Brzoi. naslov: Jugoslo-vanski kredit Ljubljana.
Wolfova ulica št. 1.

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLNJI LENDAVI.

4 $\frac{1}{2}$ %

Čistih brez odbitka. Izvenljubljski vlagatelji dobe poštne položnice. Izdaja čeka, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poročstvo, vrednostne papirje in na blago, ležeča v javnih skladiščih.

Jamstvena glavnica 2 in pol milijona kron.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Ministrstvo financ kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% drž. investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu Din. 500,000.000.—

POZIV NA VPIS.

7% drž. investicijskega posojila v nominalnem znesku Din. 500,000.000

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra, kakor: popravilo, izvršitev in raz-širjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje za-početih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je Din. 500,000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 se-rijah po 100 števil, obresti so 7 % na leto ter se izplaču-jejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez od-bitka kakoršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejiteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amor-tizacija začenja 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanje ali odku-

pom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obvez-nici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim držav-nim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se pola-gati kakor kavcije, uporabljati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podruž-nicah po zakonskih predpisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

VPIS se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slo-venecv pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega po-

BEOGRAD, meseca julija 1921.

sojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor. — Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine S. H. S. poročilo o skupni porabi istega.

Minister financ dr. Kosta Kumanudi l. r.